

Julkaistu 7.6.2007 2:31:04

James Newton ja huilismin laki

JARMO WALLENIUS

Huilun virtuoosi **James Newton**, 54, vieraili Suomessa viimeksi 15 vuotta sitten. Silloin hän esiintyi Turussa Sibelius-museossa yhdessä vibrafonisti **Severi Pyysalon** ja basisti **Pekka Sarmannon** kanssa. Silloin soitosta välittyi selvästi Newtonin painava missio: huilisti haluaa kulkea niin sanottua kolmatta virtaa, yhdistellä jazzia ja klassista musiikkia sekä kaventaa improvisoidun ja sävelletyn musiikin välisiä eroja.

Nyt James Newton saapuu Suomeen yhdessä aatetoverinsa ja pitkäaikaisen soittokumppaninsa pianisti **Anthony Davisin** kanssa. Duo on tämänvuotisen 17. Kerava Jazzin pääesiintyjäpari. Se esiintyy Keravalla Keudatalossa lauantaina 9.6.

- Koen edelleen tärkeäksi liikkumisen moneen suuntaan musiikin kentällä. Äskettäin uusi latinalainen kirkkomessuni sai kantaesityksensä Metastasio-festivaalilla Italian Pratossa, ja samalla voin työskennellä aidon perinteisen jazzyhtyeen kanssa tai työstää kamarillisesti improvisoitua musiikkia Anthony Davisin kaltaisen kollegan kanssa. Sellainen on elämän rikkautta.

Kaipuu kanjonien rauhaan

James Newton on viime vuodet asustanut synnyinpaikkansa Los Angelesin tai jazzin metropolin New Yorkin sijasta Alberqueqin kupeessa New Mexicossa, missä hän on keskittynyt etupäässä säveltämiseen yliopisto-opetuksen sijaan.

Maisema ja ilmapiiri ovat huilistille tuttuja, sillä yksi hänen tunnetuimmista teoksistaan, *Echo Canyon* -albumi (1984), on äänitetty juuri New Mexicossa, Carsonin kansallismetsikössä sijaitsevan kanjonin Kaiku-amfiteatterissa. Siellä James Newton syventyi C- ja bassohuiluineen ja bolivialaisen puuhuilun kanssa hiljaisuuden ääniin.

- Tällä kertaa halusin asettua pitemmäksi aikaa New Mexicoon ja keskittyä kaikessa rauhassa säveltämiseen. Professuurini Kalifornian yliopistossa ja varsinkin ison Luckman Jazz Orchestran vetäminen veivät viiden vuoden ajan pitkälti kaiken aikani, joten halusin nyt keskittyä pitemmäksi aikaa monipuolisen sävellysmateriaalin työstämiseen. Nyt kuitenkin sapattivuodet lähenevät loppuaan ja palaan takaisin opetustehtäviin.

Monikulttuurisuuden monet hyödyt

James Newton on jazzillisten seinien avartaja, mutta hän on halunnut toimia myös maailmanmusiikin monikulttuurisella nelikentällä tehden yhteistyötä muun muassa kiinalaispianisti **Jon Jangin**, sikäläistä luuttua, pipaa, näppäilevän **Gao Hongin** ja intialaissaksofonisti **Kadri Kopalnathin** sekä sitarinsoittaja **Shubhendra Raon** kanssa. He ovat perehdyttäneet

TS/Liz Lopez

Kerava Jazziin saapuva James Newton aikoo tulevana viikonloppuna vierailla myös Ainolassa Jean Sibeliuksen kodissa Järvenpäässä ja kokeilla, miten suomalainen hiilikuituhuilu soi.

Newtonia aasialaisen musiikin saloihin Pekingin oopperasta ja japanilaisista kansanlauluista intialaiseen karnaattiseen ja klassiseen musiikkiin.

- Tällaisessa yhteistyössä ei ole kyse pelkästään musiikista, vaan haluamme viestittää varsinkin amerikkalaisyleisöille, että maailmaa pitäisi tuntea nykyistä laveammin ja syvällisemmin. En voi parhaalla tahdollanikaan kokea, että isänmaani toimisi tätä nykyä kovinkaan johdonmukaisesti ja viisaasti maailmalla. Persianlahden alueen tapahtumat eivät ole kenellekään kunniaksi.

- Uskonto on aina näytellyt tärkeitä osaa sukuni vaiheissa. En ehkä kiinnittänyt siihen nuorukaisena ja varhaisaikuisena huomiota, mutta nykyisin se heijastuu ja ilmenee sävellyksissäni ja toimissani arkielämästä juhlahetkiin. En kuitenkaan tarkoita sellaista ahdasmielistä uskonnollisuutta, mitä voidaan käyttää keppihevosenä arveluttavien tarkoituksien pönkittämiseen ja luonnontieteellisten faktojen vääristeleminen. Uskonossa on kyse paljon syvällisemmistä asioista.

James Newton tunnetaan edesmenneen klarinetisti **James Carterin** tavoin myös jazzin perinteen vaalijana ja ajantasaistajana. Newton on usein nostanut menneiden vuosikymmenten sävelaineistoa uuteen lentoon. Sitä hän teki myös vuonna 1983, jolloin hänen kvartetinsä soitti Turussa. **Duke Ellington**, **Charles Mingus** ja nyt ennen muuta **Eric Dolphy** ovat hänen mielessään ja huulillaan.

Perinteen onnistunut nykyaikaistaminen

- Perinteen vaaliminen on osa muusikkouttani ja minulla on ollut mahdollisuus työskennellä vaikkapa **David Murrayn** kaltaisten oman sukupolveni soittajien kanssa. Murray on hyvä esimerkki saksofonistista ja orkesterijohtajasta, joka saa yhä big bandinsakin kanssa paljon uutta irti esimerkiksi Ellingtonin musiikista. Istun mielelläni sellaiseen kyytiin ja koetan nyt itse onnistua mahdollisimman hyvin, kun menemme pienyhtyeen kanssa pian studioon työstämään **Eric Dolphyn** musiikkia. Toivottavasti se onnistuu yhtä hyvin kuin 1980-luvun *African Flower - The music of Duke Ellinton & Bill y Strayhorn* -albumin tekeminen.

Huilistilla on takanaan myös pitkä ja tappiollinen oikeudenkäynti Beastie Boys -rap-yhtyettä vastaan. Rapparit olivat käyttäneet lupaa kysymättä samplena James Newtonin huilulle ja ihmisäänelle kirjoittamaa *Choir* -sävellystä (1978) omassa Pass the Mic -laulussaan.

- Jos minulta olisi kysytty lupaa sävellykseni käyttöön, en olisi sitä antanut, sillä minä en hyväksy rap-musiikissa ilmenevää aggressiivista sanomaa. Ehkä Beastie Boys aavisti kantani ja lähestyi vain ECM -levy-yhtiötä, mutta sehän ei omista oikeuksia teokseeni. Toisaalta hävitty oikeudenkäynti oli opettavainen prosessi. Se näytti, miten immateriaaliseen työhön ja pääomaan suhtaudutaan tämän päivän musiikkiteollisuudessa ja kulttuurin kentällä yleisemminkin.

Julkaistu 7.6.2007 2:31:04